

Feliksa Lichodziejewska, Stefan Żółkiewski, Janusz Pelc

Sprawozdania z podróży naukowych

Biuletyn Polonistyczny 18/4 (58), 43-45

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

efekty dążeń do wydania książki czy czasopisma, które byłyby dziełami sztuki. W wydawnictwach dziecięcych wyeksponowanie ilustracji przy ograniczeniu tekstu, eliminacja dydaktyki na rzecz fantastyki miały na celu zarówno wychowanie estetyczne, jak rozbudzenie ogólnej wrażliwości dziecka - potencjalnego nowego odbiorcy sztuki.

Referat Bożeny Wojnowskiej "Ruskinizm w Młodej Polsce" przynosił rekonstrukcję inspirowanego przez myśl Ruskina programu kultury. W rekonstrukcji młodopolskiego ruskinizmu oparła się referentka na analizie następujących motywów myślowych: 1) motywu estetyczno-humanistycznej krytyki kultury mieszczańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem społecznych przesłanek tzw. "sztuki stosowanej", 2) motywu założeń estetyczno-antropologicznych tkwiących w tworzeniu dyrektyw oraz praktyki stylowej tego ruchu, a także 3) na analizie programu kulturowego, z uwzględnieniem takich jego części składowych, jakimi były: pogląd na misję sztuki w kulturze oraz pogląd na sztukę jako całość, zawarty w postawie wobec sztuki ludowej.

Dr Hanna Filipkowska

SPRAWOZDANIA Z PODRÓŻY NAUKOWYCH

Sprawozdanie z pobytu naukowego we Francji

W okresie od 30 września do 22 grudnia 1974 r. przebywałam we Francji na stypendium VI Sekcji École Pratique des Hautes Études. Celem pobytu było zebranie materiału dla dokumentacji literatury polskiej i polskiego życia literackiego w okresie II wojny światowej.

Poszukiwania ograniczyłam do trzech bibliotek paryskich, posiadających bogate zbiory polskich czasopism emigracyjnych i polonijnych, wydawanych w czasie wojny we Francji i w innych krajach: Bibliothèque Nationale, Biblioteki Polskiej i Bibliothèque de Documentation Internationale Contemporaine (Nanterre).

Korzystając ze zbiorów tych bibliotek opracowałam 42 czasopisma polskie, wyławiane w okresie od 1 września 1939 do 8 maja 1945 (w tym dwa dzienniki: "Narodowiec" i "Wiarus Polski") - których brak w bibliotekach krajowych. Warto nadmienić, iż w ostatnich dniach pobytu udało mi się dotrzeć do nie zanotowanego w katalogach Bibliothèque Nationale, a istniejącego w jej magazynach, jedynego w Paryżu rocznika 1944 "Wiarusa". Niestety, nie zdążyłam go już opracować.

Dotarłam m.in. do 28 polskich czasopism konspiracyjnych, w większości

nieznanych, wydawanych przez różne ugrupowania na terenie okupowanej Francji.

Dla opracowania na podstawie prasy polskiej wydawanej we Francji pełnej dokumentacji literatury polskiej i polskiego życia literackiego należałoby przeprowadzić kwerendę również we francuskich ośrodkach prowincjonalnych, gdzie w czasie II wojny znajdowały się duże skupiska Polaków.

Dr Feliksa Lichodziejewska

Sprawozdanie z pobytu naukowego w Paryżu
listopad 1974—luty 1975

Pracownia Badań Kultury Literackiej IBL przygotowuje zbiorową książkę obejmującą rozprawy na temat cech szczególnych wyróżniających kulturę literacką XX wieku na tle całej kultury tego okresu. Ma to być ujęcie w zasadzie modelowe, bez prób konkretyzacji przestrzenno-czasowej, historycznej.

Moja własna rozprawa w tym tomie dotyczy metodologicznej analizy wyznaczników odrębności kulturowej XX wieku. W związku z przygotowaniem tej pracy moje lektury w Paryżu dotyczyły przede wszystkim:

- współczesnych poglądów na cechy wyróżniające kulturę XX wieku oraz granicę współczesności, od której rozwój tej kultury liczymy. Studiowałem ujęcie kultury XX wieku jako korelatu określonego typu społeczeństwa czy to postindustrialnego, czy też konsumpcyjnego. Studiowałem teorie tzw. kultury masowej, próby ustalenia cech kultury metodami analizy treści jej typowych tekstów;

- współczesnych poglądów na tzw. konflikt kulturotwórczy, konflikty klasowe społeczeństw XX wieku, problemy istnienia i charakteru klas społecznych we współczesnych zbiorowościach;

- problemów faszyzmu jako jednego z najbardziej charakterystycznych i zastanawiających zjawisk życia społecznego, w tym także kultury XX wieku.

Czwartym kręgiem zagadnień studiowanych były prace dotyczące cech swoich dwudziestowiecznej komunikacji społecznej jako procesów kulturotwórczych.

Prof. dr Stefan Żółkiewski

Sprawozdanie z wyjazdu naukowego
do Belgii, Francji i Holandii
7 II - 27 IV 1975

Dzięki uzyskaniu - poprzez Polską Akademię Nauk - trzymiesięcznego stypendium naukowego rządu belgijskiego, w okresie od lutego do końca kwietnia 1975 r. prowadziłem w Belgii, Francji i Holandii badania porównawcze nad literaturą i kulturą europejską doby renesansu i baroku - w związku z pracami o Janie Kochanowskim oraz o polskim renesansie i baroku, przygotowywanymi według planu naukowego IBL PAN i objętymi planem problemu resortowego PAN nr 11.

Przebywałem i pracowałem (określały to plany zatwierdzone przez władze belgijskie) przede wszystkim w Brukseli, korzystając z bogatych zasobów tamtejszej Bibliothèque Royale (zwłaszcza zbiory specjalne) i bibliotek (głównie centralnej) brukselskiego Université Libre.

W drugiej połowie lutego (do 2 marca) przebywałem w Paryżu, pracując tam przede wszystkim w Bibliothèque Nationale, a ponadto w bibliotekach Sorbony i w Luwrze. (Ów owocny wprawdzie, ale zbyt krótki pobyt nie zaspokoił oczywiście w pełni potrzeb, i aktualny pozostaje wysuwany przeze mnie od dawna postulat specjalnego wyjazdu do Paryża i Francji na okres sześciu lub choćby czterech tygodni w celu kontynuacji moich badań nad renesansem i barokiem.)

W marcu 1975 r. przebywałem w Holandii, gdzie pracowałem głównie w bibliotekach uniwersytetów w Lejdzie i w Amsterdamie.

W Belgii poza Brukselą korzystałem też z bibliotek Antwerpii, Lowanium, Gandawy. Dzięki uprzejmości prof. Claude Backvisa, z którym pozostawałem w stałych kontaktach i którego cennym radom wiele zawdzięczam, miałem możliwość zapoznać się z pracami, a także uczestniczyć w posiedzeniach organizowanych przez Institut des Hautes Études de Belgique (w Sekcji VII - "Arts et Lettres" - tegoż Instytutu).

Wyniki trzymiesięcznych badań porównawczych przeprowadzonych za granicą poważnie przyczynią się do realizacji podjętych przeze mnie prac.

Doc. dr hab. Janusz Pelc